

COLECȚIA DE TEXTILE A MUZEULUI FORMAȚIEI DE POMPIERI SFÂNTUL FLORIAN DIN JIMBOLIA

Hedy M-Kiss*

Keywords: fire-fighters museum, Jimbolia, textile heritage, fire-fighters flag, inaugural ribbon, uniform, scarf, Jimbolia Fire-Fighters Museum.

Cuvinte cheie: patrimoniu textil, drapel de pompier, panglică de inaugurare, uniformă, eșarfă, Muzeul Pompierilor, Jimbolia.

Textile Collection of the Museum for Firefighters Formation St. Florian in Jimbolia (Abstract)

In this paper are presented the significant pieces from the mobile collection of textile, fire flags, scarves, pennants, uniforms, painting, of the St. Florian Firefighters Museum in Jimbolia. This is a first description of the pieces and their conservation status.

Scurt istoric

*Reuniunea Pompierilor Voluntari din Jimbolia*¹, a fost înființată în toamna anului 1875, având

* Conf. Univ. Dr. Habil. Hedy M-Kiss, la Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Arte și Design, Director de Program de Studii Conservare și Restaurare, expert atestat în *Restaurare textile, Bunuri arheologice și istorico-documentare pe suport textil, Bunuri cu semnificație artistică, artă plastică, decorativă, liturgică, pe suport textil, Conservare-restaurare piele*, conferit de Ministerul Culturii și Cultelor, București. E-mail: hedy.m@e-uvv.ro

¹ Pe parcursul timpului denumirea și structura organizatorică a formației jimboliene a suferit câteva modificări, în funcție de schimbările administrativ-teritoriale survenite, precum în funcție de diferite legi, ordine și hotărâri, privind pompierii voluntari. De exemplu: la cumpăna secolului, în 1900, se numea *Zsombolyai Polgári Önkéntes Tűzoltóegylet*; la 25 septembrie 1927 s-a semnat un act constitutiv, care a fost înregistrat ca persoană juridică la Tribunalul Timiș – Torontal, în anul 1928 cu denumirea *Reuniunea Pompierilor Voluntari din Jimbolia*; la 21 ianuarie 1940 a survenit o schimbare și totodată o reorganizare din ordinul maiorului Alexandru Peneș, comandantul trupelor de pompieri militari din județul Timiș. Numele nou dat a fost: *Formațiunea Pompierilor Rurali Jimbolia*, fiind subordonați grupei 10 Timiș, al pompierilor militari. Comandant a fost denumit Gheorghe Anghel (notar), Locșitor 1 Peter Schwarz, Locșitor 2 Ion Drăgulescu (milițian). La 20 octombrie 1992 s-a înființat *Asociația Pompierilor Civili „Florian” din Jimbolia*. La data de 4 mai 2000, la aniversarea existenței de 125 de ani, s-a confecționat un nou drapel, fiind donat D-l Ion Ignat formațiunii cu numele de *Serviciul Public de Pompieri Civili din Jimbolia*, ca în 2008 să se treacă la numele de *Serviciului Voluntar Pentru Situații de Urgență din Jimbolia*, utilizat până astăzi, iar la aniversarea a 140 de ani de existență, la 12 septembrie 2015, s-a sfințit un al doilea drapel, confecționat la Sibiu. M-KH.

denumirea *Hatzfelder Bürgerlichen Freiwilligen Feuerwehrverein*, mai târziu *Zsombolyai Polgári Önkéntes Tűzoltóegylet*, statutele fiind aprobate de Ministerul Regal de Interne în anul 1877, cu nr.27906². Deviza acestei asociații civile de la început a fost: *Gott Zur Ehr Dem Nächsten Zur Wehr, Egy Mindnyájunkért, Mindnyájant Egyért*³, adică *Lui Dumnezeu Mărire, Aproapelui Iubire*. Ideea înființării a venit din partea D-lor Johann Nekolla și Josef Krauszhaar, care au vizitat fiecare gospodărie din localitate și au explicat scopul și menirea unei formații civile de pompieri voluntari. Membrii puteau fi cetățenii comunei Jimbolia, de diferite meserii, care au depășit vârsta de 18 ani. Succesul și utilitatea acestei inițiative s-a dovedit de la început un succes, deoarece s-au înscris, ca membrii fondatori, peste 70 de voluntari și 10 muzicieni.

Primul președinte al reuniunii a fost ales contele Andreas Csekronics (1846–1929)⁴, mai târziu, pe o perioadă îndelungată, președinte de onoare. Primul comandant, în 1875, a fost Andreas Camerlenghi, hotelier, care părăsește reuniunea în 1887. A urmat la comandament Georg von

² ANS.Jud.Timiș, Fond nr.972, dosar 1/1923.

³ Într-o altă formă, *Egyesült erővel egymásért a veszélyben*.M-KH.

⁴ Conte de Jimbolia și de Ianova, a ocupat diferite funcții, ca stolnic principal regal, director al Societății de Cale Ferată Kikinda-Zrenjanin (azi în Serbia), președinte al Uniunii de Crucea Roșie Ungară, politician, moșier ș.a.

Duffaud, care a îndeplinit această funcție pe perioada 1876–1886, fiind ajutat de doi vicecomandanți, în persoana lui Andreas Camerlenghi și a lui Gustav Wiszkidenschky, iar aghiotantul și secretarul a fost ales Josef Krauszhaar. Activitatea a început prin procurarea uniformelor și a două pompe manuale, cedate de către primăria comunei, amenajarea remizei, inițierea donațiilor, a serbărilor date în favoarea reuniunii și prin stabilirea cotizațiilor membrilor. Mai târziu s-a construit un turn de instruire din lemn și s-a început amenajarea sediului formației.

Pe parcursul timpului, atât baza materială cât și cea umană a Reuniunii Pompierilor Voluntari din Jimbolia s-a dezvoltat neconținut fiind în permanență în sprijinul salvării oamenilor și al avuției lor⁵. Astăzi se numește Serviciul Voluntar Pentru Situații de Urgență și este susținut financiar de către Consiliul Local al Primăriei Orașului Jimbolia, șeful formației, începând din 2011, este D-l Adrian Hălăucă.

Patrimoniul mobil al muzeu

Patrimoniul mobil al Serviciului Voluntar Pentru Situații de Urgență din Jimbolia este semnificativ, rar și unicat în felul său. În Muzeu se găsesc numeroase obiecte, accesorii și dotări utilizate de către pompieri, specifice formațiilor voluntare de pompieri din Banat, începând din perioada anilor 1880–1970. Obiectele de patrimoniu au fost păstrate prin grija camarazilor, chiar în incinta remizei de pompieri, într-o sală amenajată în acest scop. Patrimoniul mobil istoric, în special, constituie o valoare deosebită documentar-istorică și culturală.

Recunoscând importanța comunitară de neegalat a unei formații de pompieri voluntari, ideea reorganizării activității paralel cu etalarea pieselor istorice, specifice pompierilor, într-un muzeu și, implicit, crearea posibilității vizitării publice ale acestora, le-a venit D-lor Ionel Nițoi și Mircea Românu, secretarul, respectiv primarul orașului Jimbolia, la 20 octombrie 1992, când s-a înființat *Asociația Pompierilor Civili „Florian” din Jimbolia*. Dintre membri fondatori mai amintim pe D-nii Ionel Iacob Bencei, Ioan Jigalov, care a devenit șef de formație și șofer, Géza Gyenge secretar ș.a.

La aceea dată obiectele istorice erau păstrate în cutii și lăzi de lemn, iar pentru aranjamentul muzeotehnic, s-a primit ajutor de la Muzeul Banatului

Timișoara, în persoana D-lor Octavian Dogaru, director, Marcel Colceriu și Răzvan Găvan restauratori. Punctul muzeistic a fost aprobat de către consiliul local al primăriei fiind denumit, la inițiativa D-lor Ionel Nițoi și Ioan Jigalov: *Muzeul Pompierilor Sfântul Florian⁶ Jimbolia⁷*.

Prezentarea patrimoniului mobil textil

Patrimoniul mobil a fost cercetat și structurat în mai multe grupe reprezentative. În lucrarea de față prezentăm *colecția de patrimoniu mobil* textil, drapele de pompieri, eșarfe, fanioane, uniforme, pictură, realizând o primă descriere a pieselor și a stării lor de conservare.

– **Drapelul Asociației Civile a Pompierilor Voluntari din Jimbolia 1902**, este de formă dreptunghiulară, având dimensiunile de 160 × 115 cm. A fost conceput pentru orientare verticală. A fost compus din trei lați de material textil, țesătură damasc roșu de cinabru (sulfură de mercur HgS), puse pe orizontală. Damascul este ornamentat cu motive vegetale, flori, fructe, frunze, vrejuri, spice de grâu, viță de vie.

⁶ Sfântul Florian a fost un martir creștin executat de către romani la data de 4 mai 304, d.C., în localitatea Lauriacum sau Lauria, astăzi Lorch în Austria. Deoarece Florian nu adora zeii romani a fost exilat și trimis în nord-estul imperiului, provincia Noricum, azi în Austria, la Sankt Pölten. Nu s-a supus, însă, nici în exil, și a ajutat pe grupul de creștini să-și păstreze credința. Drept pedeapsă a fost ars și ucis în chinuri, tăiat de viu, și cu o piatră de moară legat la gât, a fost aruncat în râul Enns. Pe lângă orașul Linz din Austria și polonezii l-au ales ca pe un sfânt protector, începând din anul 1184, când papa Lucius al III-lea a aprobat ca moaștele sfinte a lui Florian să fie duse în Cracovia (Polonia). Bazându-se pe această întâmplare reală, toate meseriile care au de a face cu arderea și cu stingerea focului, respectiv cu focul și cu apa, în frunte cu pompierii, l-au ales ca protector. Sfântul Florian este sărbătorit de Biserica Romano-Catolică la 4 mai. Wikipedia.org.

⁷ Se menționează în documente, reluat și de Walter Tendler, că pe 20 martie 1866 a izbucnit un incendiu în partea de sud a comunei, care datorită vântului puternic, s-a răspândit și în direcția NV. Flăcările au mistuit 42 de gospodării, inclusiv turnul de instruire din lemn. În memoria acestui dezastru în centrul comunei s-a înălțat statuia Sfântului Florian, sfânt protector al pompierilor. Așadar, numele Sfântului Florian, în zona centrală și de est a Europei, se asociază cu stingerea focului. În reprezentările sfântului el este înfățișat în vestimentația unui comandant de centurion roman (companie), într-o mână ținând un steag roșu iar cu mâna cealaltă varsă apă dintr-un ciubăr pe un imobil în flăcări. Doar în trei localități din Banat se regăsește câte o statuie reprezentând Sfântul Florian: la Jimbolia, la Aradul Nou și la Zădăreni. Formația de Pompieri Voluntari Civili (*Önkéntes Polgári Tűzoltókar*) din Arad, prima formație de acest gen din Banat, a stabilit în statului ei din 1861, că pe steagul de pompier trebuie să fie reprezentat, în mod obligatoriu, Sfântul Florian precum și textul: „Egy Mindnyájunkért, Mindnyájant Egyért”, (Unu pentru Toți, Toți pentru Unu). M-KH.

⁵ Reperle ale evoluției formațiunii de pompieri din Jimbolia se află scrise, la început bilingv, în *Regulamente interioare cu privire la exerciții, folosirea furtunilor și administrarea patrimoniului*, adaptată și îmbunătățită, începând din 1878 și 1882, 1906, 1925, 1927 până la cel actual. M-KH.

Pe trei laturi, steagul este prevăzut cu franjuri metalici, realizați mecanic, de 4 cm lungime. La colțuri sunt cei doi ciucuri, formați din 5 piese strunjite din lemn, ornamentate între ele cu paiete și acoperite cu fire metalice subțiri, inițial de culoare aurie. Franjuri de pe ciucuri sunt din două tipuri de fire, simple și cablate, ele fiind intercalate.

Pe latura superioară se găsesc șapte găici metalice, utilizate pentru fixarea steagului, piese ce au fost adaptate prin coasere manuală, ulterior realizării.

Fața A: În medalionul central este reprezentat Sfântul Florian, dimensiunea este de 55 × 44 cm. Inscricția, în limba maghiară: A „ZSOMBOLYAI POLGÁRI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ EGYLET-NEK” / GRÓF CSEKONICS ENDRE PÁRTFOGÓ 1902. În traducere: Formației de Pompieri Civili Voluntari din Jimbolia, Conte Cskonics Endre, protector, 1902.

Literele, toate majuscule, au înălțimea de 5,5 cm, sunt realizate prin tehnica broderiei înalte (altorelief), cu fir metalic subțire, de culoare aurie.

Fața B: În medalionul central de 65 × 45 cm, este reprezentată Fecioara Maria, așezată pe Crai Nou, între nori, în brațul stâng cu Pruncul Divin, iar în mâna dreaptă ținând Coroana Regală a Ungariei. Coroana a fost acoperită cu o bucată de material textil cu fir metalic. La picioarele Sfintei Fecioare se află un înger. Pe mantie se află un scut heraldic, acoperit de o mătase albastră, prin cusătură manuală, pe care a fost cusută stema mică a Regatului Ungariei.

Tehnica de realizare a medalionului este colaj din mătase, de diferite culori, bej, albastru, gri, roșu, galben, ivoir, ș.a., formele și drapajele fiind conturate, accentuate, cu ață de brodat, de diferite tipuri în degradé.

Starea de conservare a feței A: Partea textilă de suport, în special în partea inferioară, este puternic deteriorată, în unele locuri chiar 100%, deteriorare care se întinde spre latura exterioară și a părții centrale. În colțuri se observă intervenții, prin diferite tipuri de cusături manuale, probabil în vederea salvării prin reparații a materialului textil roșu deformat. Firele metalice din inscripție prezintă o uzură funcțională puternică, fiind, totodată, de culoare închisă, datorită oxidării. Se constată, în câteva locuri desprinderi de fire de pe forma altorelief a broderiei înalte a inscripției.

Starea de conservare a feței B: Această parte a steagului prezintă o uzură funcțională foarte pronunțată. Starea colajului însă este relativ bună. Se constată aici mici desprinderi de părți textile din colaj, și de fire ornamentale din broderie. Suportul

textil, este păstrat în stare mai bună, dar și aici partea inferioară, prezintă deteriorări însemnate. În colțuri se observă intervenții, prin diferite tipuri de cusătură manuală, probabil în vederea salvării prin reparații a materialului textil roșu deformat. Un petec mare din material textil de culoare vișinie închis se întinde pe o suprafață de 12 × 40 cm, care avea menirea să acopere partea cea mai deteriorată. Firele țesăturii sunt excesiv fragilizate, se constată ruperi de urzeală și bătătură, zone mari lacunare, sfâșieri, pete de murdărie ș.a. Imaginile nedorite au fost acoperite cu bucăți de material textil, de aceeași culoare cu culoarea de fond, prin cusătură manuală, la o dată necunoscută.

Foto 1 – Drapelul pompierilor din Jimbolia, 1902, avers

Foto 2 – Drapelul pompierilor din Jimbolia, 1902, revers

Foto 3-Medalion central avers, Sfântul Florian

Foto 4 – Medalion central revers, Sfânta Maria

– **Panglica inaugurală a drapelului, 1902**, este din mătase în legătură rips, de culoare ivoir. Căptușeala este din pânză de in alb. Are următoarele dimensiuni: lungimea este de 135 cm, lățimea este de 25 cm., Cele două brațe inscripționate se termină într-o fundă, cu lățimea de 25 cm și lungimea de 60 cm.

Brațul 1 este inscripționat, în limba maghiară: *Gróf Csekonics Sándorné / sz. báró Vay Margit*. Forma scrisului este caligrafic frumos ornamentat. A fost realizat cu două tipuri de fire metalice, de diferite structuri, prin broderie înaltă ce alternează cu cea plată. Broderia este aplicată prin căptușeală.

Brațul 2, este inscripționat, în limba maghiară:

zászlóanya 1902. În traducere: Doamna contelui Csekonics Sándor, născută baroană Vay Margit, Nașa steagului 1902.

Panglica inaugurală este prevăzută, la capetele terminale, cu franjuri metalici aurii de două tipuri, subțiri și cablate, compuse din două feluri de fir metalic, care alternează în proporție de 15:1.

Starea de conservare a panglicii inaugurale prezintă o deteriorare foarte avansată, chiar integrală, atât pe față cât și pe verso, a materialului textil suport, mătase naturală și o uzură funcțională specifică. Căptușeala, țesătură din bumbac alb, este nedeteriorată. Structura inscripției este în stare relativ bună, firele metalice însă sunt puternic oxidate și prezintă câteva zone mici lacunare.

Atât steagul cât și panglica necesită conservare și restaurare prin curățare, consolidare și completare. Obiectul textil va fi restaurat și păstrat într-un modul de expunere, transparent și ermetic.

Foto 5 – Panglica inaugurală a drapelului de pompieri, 1902

– **Panglica din 1935**, este din mătase în legătură rips, inițial de culoare roșie. Este atașat hampei inaugurale a drapelului din 1902. Brațul 1 are lungimea de 140 cm, lățimea de 20 cm, paspolat cu șnur metalic argintat. Franjuri, de 3,5 cm, sunt din fire metalice argintii împletite. Incripția în limba germană: 60.JUBILÄUMSFEST 9.II.1935, în traducere: Serbarea jubiliară de 60 de ani, 9 februarie 1935. Literele majuscule sunt de 9 cm, literele mici de 5 cm, broderia este realizată cu fir metalic argintiu. Brațul 2: identică cu cea precedentă. Incripția în limba germană: JIMBOLIAER FRAUEN u. MÄDCHEN, în traducere: Doamne și Domnișoare din Jimbolia. Funda, ce leagă cele două panglici, este de 50 cm. Starea de conservare este precară: reflectă uzură funcțională și mod de păstrare incorectă, partea textilă, puternic decolorată, fragilizată, părțile metalice, lezarda, franjuri și literele brodate sunt puternic oxidate.

Foto 6 – Panglică drapel, 1935

Foto 8 – Panglică drapel, 1935, brațul 1

Foto 9 – Panglică drapel, 1935, brațul 2

**– Drapelul Formației Voluntare de Pază
Contra Incendiilor a Orașului Jimbolia, 1875,**

posibil din 1965. Drapelul este dreptunghiular, cu dimensiunile de 95 × 68 cm din mătase artificială, de culoare roșie, brodată cu ață galbenă. Fața A, inscripția în spațiul central brodată cu: FORMAȚIA VOLUNTARĂ DE PAZĂ / CONTRA INCENDIILOR / A ORAȘULUI / JIMBOLIA / 1875, este brodată cu ață galbenă. Fața B, medalionul central este brodat cu ață galbenă și reprezintă obiectele de lucru, caracteristice și specifice pompierilor: furtun și 2 țevi de refulare, precum și simboluri, ca spicul de grâu și o

stea cu cinci brațe. Inscripția: PENTRU PAZA CONTRA INCENDIILOR, este boltită și brodată cu ață galbenă. În medalion se află inscripția: F.P.C.I. brodată cu ață roșie. Dimensiunea literelor majuscule este de 6,5 cm, ale literelor mici de 4 cm. Ciucurii sunt din ață galbenă de bumbac, răsucite, de 14 cm lungime, iar franjurii, din material similar, de 8 cm. Drapelul nu are hampă. Starea de conservare este relativ satisfăcătoare. Materialul textil este decolorat, uzura funcțională parțială la nivelul franjurilor, a ciucurilor dar și a broderiei.

Foto 13 – Drapelul Formației Voluntare de Pază Contra Incendiilor a Orașului Jimbolia, 1875–1965, avers

Foto 14 – Drapelul Formației Voluntare de Pază Contra Incendiilor a Orașului Jimbolia, 1875–1965, revers

**– Drapelul Serviciului Public de Pompieri
Civili al orașului Jimbolia 2000.**

Drapelul este dreptunghiular realizat din material textil, satin roșu, dimensiunile sunt 67 × 100 cm. Fața A: medalionul central este de 44 × 30 cm, conturul este o lezardă lată de 2,5 cm, din țesătură galbenă cu motiv de cruce. În interior este reprezentat Sfântul Florian, pictură în ulei. Inscrisiționat este textul:

SERVICIUL PUBLIC DE POMPIERI CIVILI / AL ORAȘULUI / JIMBOLIA / 1875–2000 cu litere brodate, de 4 cm cu ață galbenă, scris boltit. Fața B: medalionul central, structura este identică cu cel de pe fața A, reprezentând-o pe Maica Domnului cu Pruncul Divin în brațe. Inscripția este boltită: LUI DUMNEZEU MĂRIRE / APROAPELUI IUBIRE. Franjurii textili, sunt realizați din ață galbenă răsucită, de 5 cm lungime. Ciucurii în număr de doi, sunt realizați pe structură de lemn, de 8 cm lungime sunt îmbrăcați cu ață de culoare roșie. Steagul prezintă trei agățători din sârmă dublă îndoită, fixate de suportul textil prin cusătură, cu bucată de piele interpusă.

Foto17 – Medalion cu Sfântul Florian, 2000

Foto15 – Drapelul Serviciului Public de Pompieri Civili al orașului Jimbolia 2000, avers

Foto16 – Drapelul Serviciului Public de Pompieri Civili al orașului Jimbolia 2000, revers

– **Drapelul Serviciului Voluntar pentru Situațiile de Urgență Jimbolia 2015.** Drapelul este dreptunghiular din material textil, satin roșu, dimensiunile sunt de 78 × 121,5 cm. Prevăzut pe cele trei margini libere cu franjuri textili din ață răsucită de culoare galbenă de 5 cm. Fața A: În medalionul central oval este reprezentată stema orașului Jimbolia în tehnica serigrafiei, dimensiunile sunt de 66 × 45 cm. Conturul este dintr-o lezardă mecanică aurie, de 2,5 cm. Inscrisiționat este textul boltit: SVSU / JIMBOLIA / JUDEȚUL TIMIȘ, literele sunt de 3,5 cm, și sunt brodate cu ață galbenă. Fața B: structura este identică cu a feței A, reprezentând-o pe Maica Domnului cu Pruncul Divin în brațe. Inscrisiționat este textul boltit: LUI DUMNEZEU MĂRIRE, cu litere înalte de 3,5 cm / APROAPELUI IUBIRE, cu litere de 3 cm. Partea textilă este fixată de hampă în trei puncte printr-o tijă metalică de alamă, cu lungimea de 80 cm, ornamentat la cele două capete cu câte un model strunjit de 3 cm, fixate de tija metalică prin înșurubare. Hampă are 2,5 m, fiind confecționată din lemn fag, lăcuită în culoare natur, având diametrul de Ø 3,5 cm. Vârful hampei, este din tablă de metal alămit, cu lungimea de 36 cm, din care lancia este de 20 cm, ornamentat în tehnica bazorelief reprezentând o rolă de furtun de pompieri. Vârful continuă cu un ornament sferic turtit, intermediar, de 2 cm și cu lățime de 10 cm, iar manșonul de îmbinare cu lemnul, tubular, de 14 cm. Șurubul de fixare cu piuliță fluture este de 2 cm. Panglica 1: este de culoare bordo, lungime de 115 cm, lățime de 13 cm. Inscrisiția CURAJ ȘI DEVOTAMENT este realizată prin tehnica serigrafiei. Panglica 2: este tricolor, roșu, galben, albastru, lungimea este de 115 cm, lățimea este de 13 cm. Steagul se păstrează vertical pe un trepied. Starea de conservare este foarte bună.

Foto18 – Drapelul Serviciului Voluntar pentru Situațiile de Urgență Jimbolia 2015, avers

Foto 19 – Drapelul Serviciului Voluntar pentru Situațiile de Urgență Jimbolia 2015, revers

Foto 20 – Medalion central cu stema Orașului Jimbolia, 2015

Foto 21 – Medalion central cu Sfântul Florian, 2015

– **Eșarfă de paradă din 1880**, este realizată dintr-un material textil bicolor, roșu și negru, lungimea este de 170 cm, lățimea de 5,2 cm, la capătul terminal este câte un ciucure textil, de 32 cm, în interior este o structură din lemn, în exterior sunt franjuri de ață împletită, de 26 cm, de culoare roșie și neagră. Starea de conservare este relativ bună.

Foto 23 – Eșarfă de paradă, 1880

– **Eșarfă de paradă din 1880**, este realizată dintr-un material textil bicolor, roșu și negru, lungimea este de 110 cm, lățimea este de 5 cm, la capătul terminal este un ciucure textil de 30 cm, cu franjuri de ață împletită, de 20 cm, roșu și negru. Ornamentul de la baza ciucurelui este de 6 cm, personalizat cu inițiale Ö T, înălțimea literelor 4 cm. Starea de conservare este relativ bună.

Foto 24 – Eșarfă de paradă, 1880

– **Panglică bicoloră 1934**, este din mătase naturală, roșu și albastru. Inscricționat cu șablon, cu litere aurii, cele mari de 5,5 cm, cele mici de 4 cm: Pompierii Voluntari Timișoara / 1882–1934. Lungimea totală este de 140 cm, lățimea este de 10 cm, franjuriile din materialul panglicii, sunt de 3 cm, legătura de atașare, este de 64 cm. Starea de conservare este nesatisfăcătoare: panglica fiind foarte decolorată, șifonată, vopseaua scrisului este uzat și oxidat.

Foto 25 – Panglică bicoloră, 1934

– **Fanionul campionilor județului Timiș**, este nedatat, forma este triunghiulară, din mătase artificială, cu lățimea de 40 cm, lungimea este de 64 cm, marginile sunt delimitate de un șnur galben de bumbac, ciucurele de 9 cm este plasat la vârf și este confecționat din ață galbenă de bumbac. Fanionul este postat pe un stativ de lemn lăcuit, cu bază rotundă. Fața A. Inscricția: SERVICIUL PUBLIC / DE POMPIERI / CIVILI / FRUNTAȘ / ÎN / PREVENIREA / ȘI / STINGEREA INCENDIILOR este brodată cu ață galbenă-aurie dimensiunea literelor este de 3 cm. Fața B: Medalionul central cu dimensiunea de 20 × 18 cm, este brodat cu ață colorată. Inscricția este boltită: FRUNTAȘ ÎN PAZA CONTRA INCENDIILOR. Deasupra medalionului este inscripția: JUDEȚUL TIMIȘ, cu litere brodate de 2 cm. Starea de conservare este satisfăcătoare: este foarte decolorat, prăfuit, cu pete de murdărie, datorită uzurii funcționale.

Foto 26 – Fanionul campionilor județului Timiș, avers

Foto 27 – Fanionul campionilor județului Timiș, revers

Foto 28 – Medalion central pe Fanionul campionilor județului Timiș

– **Fanion**, nedatat, realizat din material textil, satin roșu, este brodat cu ață galbenă. Fanionul este triunghiular, cu o singură față, lungimea este de 30 cm, lățimea este de 22 cm. Fața A. Inscripția: FORMATIUNE FRUNTASE / ÎN PAZA CONTRA / INCENDIILOR / medalionul aplicat, Ø 5 cm, lipsește / PE REG. TIMIȘOARA. Literele brodate cu ață galbenă sunt de 3 cm. Agățătoarea este din ață galbenă răsucită. Starea de conservare este satisfăcătoare: este foarte decolorat, prăfuit, cu pete de murdărie, datorită uzurii funcționale.

Foto 29 – Fanion, nedatat

– **Fanion 1962**, este realizat din material textil, satin roșu, brodat cu ață galbenă de formă triunghiulară, cu o singură față, lungimea este de 49 cm, lățimea este de 34 cm. Inscripția: SFAT. POP. RAION TIMIȘOARA / FORMAȚIE PRUNTAȘĂ / ÎN P.C.I / emblema pompierilor, cască, târnăcop, toporaș, frânghie și scară, flancate de două ramuri de măslin / PE RAION / 1962. Ciucurii, trei la număr, lungime 9 cm, ață galbenă, aurie, răsucită. Doi sunt plasați în partea superioară, unul la vârf. Șnurul este din ață galbenă împletită, litere sunt de 3 și 2,5 cm. Starea de conservare este satisfăcătoare: este foarte decolorat, prăfuit, cu pete de murdărie, datorită uzurii funcționale.

Foto 30 – Fanion, 1962

– **Fanion 2015**, din material textil roșu, dimensiunea este de 22 × 16 cm. Fața A, inscripția realizată prin serigrafie: SERVICIUL VOLUNTAR / PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ / emblema pompierilor, cu cască și două topoare, flancate de o cunună cu frunze de stejar / ORȚIȘOARA / JUD. TIMIȘ. Fața B, realizată în aceeași tehnică ca fața A, stemă combinată, acvilă heraldică ce poartă în gheare sabia și o ramură de măslin, poartă pe piept un scut cu câmp roșu, în care este reprezentată emblema pompierilor, cu anii 1930 – 2015 și cifra de 85. Sub stemă pe o panglică, în limba latină: AUDACIA ET DEVOTATIO. În traducere. Curaj și Devotament.

Franjuriile sunt de 2 cm, și realizați din ață galbenă. Șnurul de agățare este din ață tricoloră. Stare de conservare foarte bună.

Foto 31 – Fanion, avers, 2015

Foto 32 – Fanion, revers, 2015

– **Fanion**, textil alb cu dimensiunile de 24 × 18 cm, ambele fețe fiind identice, cu desene și inscripție realizate prin serigrafie: cască de pompier, două topoare, emblema pompierilor din Roubaix⁸, Franța, într-un scut leul heraldic ridicându-se din foc. Inscripția în limba franceză: SAPEURS / POMPIERS / DE ROUBAIX SAUVER / OU / PERIR. Franjuriile, de 2,5 cm, sunt realizați din

⁸ Roubaix oraș industrial în trecut, în Nord-Estul Franței, în regiunea Hauts-de-France, aproape de granița cu Belgia. Wikipedia.org

ață albă. Șnur de agățare ață albă răsucită. Stare de conservare foarte bună.

Foto 33 – Fanion, textil alb

– **Fanion cu Sf. Florian** realizat din material textil satin galben, imprimat prin serigrafie în culoare neagră, dimensiunea este de: 80 × 134 cm. Inscripția este în limba maghiară: Szt. Flórián ÖTE / Pusztamérgeş. În traducere: Asociația Pompierilor Voluntari din Pusztamérgeş, Ungaria. Stare de conservare foarte bună.

Foto 34 – Fanion cu Sfântul Florian

– **Vestimentația și echipamentul de pompier din secolul al XIX-lea**, este expus pe un stativ. Format din sacou, pantaloni, șapcă și cizme. Echipamentul de accesoriu este compus din topoarăș, curea, carabină, mască de gaze și fum. Starea de conservare a părții textile, stofă de culoare neagră, este foarte precară: fiind atacată masiv de molii,

este prăfuit, prezintă uzură funcțională, rupturi și șifonări. Cizmele sunt în stare relativ bună, dar pielea este deshidratată., Tot echipamentul prezintă uzură funcțională semnificativă.

Foto 35 – Vestimentația și echipamentul de pompier din secolul al XIX-lea

– **Costum de pompier din Franța**, compus din cămașă, pantalon, vestă și caschetă. Stare de conservare relativ bună.

Foto 36 – Costum de pompier din Franța

– **Costum de pompier din Belgia**, compus din pantalon și vestă. Stare de conservare relativ bună.

Foto 37 – Costum de pompier din Belgia

– **Pictură în ulei, de Becker F.**, nedată, în formă dreptunghi, cu dimensiunea de 175 x 222 cm, reprezentând activitatea pompierilor din Jimbolia. Suportul textil, țesătură de cânepă, pictură în ulei, fixat pe două bare din lemn, Ø 5 cm, cu profil de semicerc, panotat parietal cu două inele metalice. Incripția, în limba germană, sloganul pompierilor: „Gott zur Ehr Dem Nächsten zur Wehr”, în traducere: Lui Dumnezeu Mărire Aproapelui Iubire. Starea de conservare, este relativ bună. Suportul textil este uscat, fragilizat, decolorat, prăfuit, expus intemperiiilor, cu numeroase cracluri. Necesită intervenție de curățare, conservare și restaurare.

Foto 38 – Pictură în ulei, de Becker.F

Concluzii

Patrimoniul mobil textil păstrat la Muzeul Pompierilor Sfântul „Florian” din Jimbolia este valoros prin unicitatea unor piese istorice, care dovedesc că la Jimbolia exista și există până în ziua de astăzi, o atracție sentimentală pentru preocupări pompierești și implicit pentru aceste piese, precum și o preocupare pentru a le salva cu orice efort. Cercetarea, cunoașterea și evaluarea obiectelor patrimoniului mobil textil⁹ le considerăm un deziderat obligatoriu. Ne referim mai cu seamă ale obiectelor istorice, în acest caz specifice pompierilor, deoarece ele au devenit rare, cu trecerea timpului, datorită schimbării modelelor, ordinelor, hotărârilor și legilor administrative, care au avut efectul scontat cu ocazia diferitelor campanii de colectare, centralizare și neglijare ale acestora. De multe ori s-a constatat că prin necunoașterea

însemnătății lor complexe, prin nepăsarea față de moștenirea istorică reprezentativă a reuniunilor pompierilor voluntari din Banat, acest patrimoniu mobil a fost în pericol. Modul de păstrare și de manipulare, de etalare în muzeu, în cazul nostru a pieselor de patrimoniu textil, nu respectă întotdeauna principiile muzeotehnicii și prevederile de păstrare. Dorința revenirii la un atașament normal față de patrimoniu comunitar al Jimboliei, și, în special, față de patrimoniului mobil al muzeului pompierilor, se dovedesc astăzi prin fapte concrete ale Primăriei Orașului Jimbolia. Începutul salvării patrimoniului, prin conștientizarea valorii lor, prin realizarea unei evidențe și inițierea unor intervenții de conservare-restaurare, ale celor mai rare și valoroase piese istorice, va garanta păstrarea lor pe o perioadă sustenabilă.

⁹ Vezi și alte lucrări de referință în acest domeniu: M-KISS, HEDY, *Textile istorice din colecția Muzeului Banatului Timișoara, secolele XVIII-XX*, 2009, Ed. Brumar, Timișoara; M-KISS, HEDY, *Colecția de steaguri a Muzeului Breslelor din Târgu Secuiesc*, 2009, Ed. Muzeul Național Secuiesc, Sfântu Gheorghe; M-KISS, HEDY, *A Temesvári Bánát Múzeum történelmi textiliáinak konzerválási állapota, Starea de conservare a textilelor istorice în Muzeul Banatului Timișoara, Conservation conditions of Historical Textiles in the Banat Museum Temesvár*, 2011, Isis, Erd. Magy. Rest. Fü. 11, p. 49–52, 141–143, 192, Ed. Haáz Rezső Múzeum, Székelyudvarhely; M-KISS, HEDY, *Cercetarea stării de conservare a steagurilor istorice din județul Timiș, Research on the conservation condition of historical flags in Timiș county*, 2014, Restitutio, Conservation-restoration bulletin, Relities and solutions of the specialists in the heritage conservation and restoration domain, in the 2014 Romania, Nr. 8, p. 67–73, Ed. Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” București; M-KISS, HEDY, *The Issue of Conserving the Medallions of Historical Flags*, p. 8, 72–73, 2014, in E-BOOK of ABSTRACTS, 3 International Seminar & Workshop, 16–18 October 2014, Emerging Tehnology and Innovation for Cultural Heritage, Advanced Tehnology for Diagnosis, Prevention and Management of Historical and Archaeological Parchment, Leather and Textile Artefacts, Astra Centre for Heritage-CePCor, Ed. Astra Museum, Sibiu; M-KISS, HEDY, *Medalioanele steagurilor istorice din Județul Timiș*, 2014, pliant, Editat de Asociația pentru Patrimoniu, Artă și Natură Timișoara; M-KISS, HEDY, *Muzeul Pompierilor „Florian” Jimbolia*, 2014, pliant, Editat de Asociația pentru Patrimoniu, Artă și Natură Timișoara; M-KISS, HEDY, *Aspectele conservării și restaurării Steagului Reuniunii Pompierilor Voluntari din Ciacova 1881–1931, Județul Timiș*, 2016, Restitutio, Conservation-restoration bulletin, Nr. 10, Vol. 2, p. 99–103, Ed. Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” București; M-KISS, HEDY, *Colecția de steaguri istorice a Bisericii Millennium Timișoara*, 2017, Editura Eurostampa, Timișoara; M-KISS, HEDY, *Steagul aniversar al Reuniunii de Cântări a Meseriașilor din Jimbolia, 1893–1910*, 2017, PB, Vol. VI, p. 271–278, Ed. Mega, Cluj-Napoca.